

FOAIA DIECESANĂ

Organ al Eparhiei gr. or. rom. a Caransebeșului

Apare: DUMINECA

Prețul Abonamentului:
Pentru Austro-Ungaria pe an . . 10 coroane
" " " " pe $\frac{1}{2}$ an . 5 " "
" România și străinătate pe an . 14 franci
" " " " " pe $\frac{1}{2}$ an 7 " "

Prețul inserțiunilor:
Pentru publicațiuni oficiale, concurse, edicte etc. tipărite de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte, 6 cor., până la 200 de cuvinte, 8 cor., de aci în sus 10 cor.

Correspondențele se adresează redacțiunii „FOAIA DIECESANĂ”; eară banii de prenumerațiune și inserțiuni la
ADMINISTRAȚIA
Librăriei și Tipografiei diecesane în Caransebeș

Studiu

despre Celți și numele de localități.

Dedicație P. S. S. Domnului Episcop NICOLAE POPEA

A) Arii și Indo-arii.

În Asia vechiă a fost o țară mare, numită *Aria*, mai târziu *Ariana* și aceasta a zăcut în apusul rîului *Ind* și de cătră amezai s'a lătit dela marea *eritreă* spre nord până la munții *Imaus* (*Himalaia*); iară spre apus s'a lungit departe cu margini necunoscute. În timpul lui *Alexandru cel mare* 336—374 ant. Cr. *Ariana* era o țară mai mică între *Ind*, *Bactria* și *Dranghiana*, încungiuată de munți cu rîl *Areios*, ce trecea prin ea și cu capitala *Artakoana* (*azi Harran*); dar' *Arii* și respective popoarele arice sub nume felurite au locuit spre nord până la rîl *Iartaxes*, la mijlocul rîului *Oxus*, la marea *Caspică* și s'au întins până în *Caucas*; apoi spre apus au trecut preste *Media* și *Mesopotamia* până la rîl *Tigris*, spre *Asia mică*.

Înainte de *Cristos*, cu mai mult de două mii de ani, *Arii* cei dela răsărit și mează-noapte au început de a trece peste rîl *Ind*, a se așeza în *Inda* și aci a se lăți până la rîl *Ganges*. Aci *Arii* ca și cuceritori și mai culți au amalgamisat popoare indice și prin amestecarea aceasta s'a născut o limbă nouă arică, numită *Indo-arică* și *sanscrita* populară. Acești *Arii* respective *Indo-arii* au compus cărțile religioase sub numele *Wedas* în *sanscrita*, când aceasta a fost ajuns la o cultură foarte nalta, ca nici o altă limbă cultă din lume, și cu încetul a rămas numai de limba învetaților și așa e și până azi; iară limba populară arică și *indo-arică* a devenit limba mamă a multor limbi din lume.

Aria vechiă și *Ario-india* au fost teritoarele, cari au produs roiri de popoare *indo-arice*, și arice și le-a mănât mai departe, așa în *Asia* precum în *Europa*; și pentru aceasta popoarele, cari s'au plămădit pe acele teritoare și de acolo s'au resfirat în lume, se numesc popoarele, ce se țin de trunchiul de limbă aric, respective *indo-aric*.

Din trunchiul aric s'au rupt roiri, adevă ramuri de popoare, și din acele, cari au venit spre *Europa*, unele

și-au luat calea peste *Asia-mică*, așezându-se în *Grecia*, și la spatele ei, în *Italia* și *Spania*; altele și-au luat calea pe dincoaci și dincolo de *Caucas*, și în direcțiunea *Dunării* și a *Carpaților* și apoi s'au oprit la marea atlantică, în *Gallia*, de unde s'au mai resfirat în toate vecinătățile; eară altele, cari trecând peste *Caucas*, s'au oprit la gurile *Dunării* și *Carpați*, și în nord în ordine la spatele celor mai curând așezate.

Trecut'au mii de ani, și popoarele *Europai* nu-și cunoscneau leagănul și originea. La capătul secului trecut descoperindu-se limba *sanscrită* ca limba cărților sante și de cultură din *India*, s'a descoperit și legătura limbii *sanscrite*¹⁾ cu alte limbi de cultură din *Europa*, adevă cu limba *greacă*, *latină* etc. și prin aceasta s'a dovedit esistența unui trunchiu de limbă, precum și a ramurilor sau a familiilor lui de limbi, purcese tot din acel trunchiu adevă s'a descoperit o limbă mamă și limbele fete ale aceleși mame.

Limba mamă în sensul strîns e aceia arică, în sensul mai larg e aceia *indo-arică*; iară ramurile sau familiile limbii arice sau *indo-arice* în *Europa* sunt: 1. Limba *greacă*, 2. Limba popoarelor *italice* respective cea *latină* sau în genere cea *romană*. 3. Limba *illyrică*, 4. Limba *celtică*, 5. Limba *germană*, 6. Limba *litvană* și 7. Limba *slavă* sau *slaveană*. Cele 4 ramuri prime se numesc la olaltă: sud-vestice europene; celelalte trei, nord-ostice europene.

Teritoriul de azi al vechiei *Arii* sau *Ariane*, în genere se numesc: *Iran*, și cuprinde în sine țerile *Afganistan*, *Kafiristan*, *Kelat*, *Belucistan* și *Persia*. Limbele popoarelor purcese dela *Arii* și remase acasă pe teritoriul vechiu, se țin de ramul *iranic* al trunchiului de limbă aric, respective *indo-aric*; dar fiind-că foarte multe limbi se țin de ramul *iranic*, acesta se numesc și trunchiul *iranic* sau *ostic*. Limbile ramului *iranic* stau mai aproape de *sanscrita* și *Iranii* cu *Inzii* între sine sunt mai de aproape înrudiți, decât cu ramurile europene; căci aceste

¹⁾ Mă folosesc de: *Glossarium comparativum linguae sanscriteae de Franc-Bopp*, *Berolini* 1867; De: *Max Müller's Sanskrit-Gramatik Leipzig* 1868. Opuł cel mai renumit.

s'au despărțit cu mii de ani mai înainte, s'au îndepărtat foarte tare și timpul a ros la limbele lor, din cari unele în timpul emigrării au stat mai aproape de samscrita, decum stau azi Iranii.

După aceste înșirate, vom primi de foarte natural și rațional, că limbile purcese dela o limbă mamă, trebuie să aibe multe elemente comune și pentru aceasta, așa ramurile europene între sine, precum aceste la olaltă cu ramul iranic și cel ario-indic din India, trebuie să aibă așa material limbistic, precum forme gramaticale, comune.

Acum să cercetăm pe scurt ramurile de limbă arică sau indo-arică din Europa,

1. Grecii

Ramul aric al Grecilor despărțindu-se din Aria, a pornit spre apus, a împopulat Asia-mică și de aci a trecut în părțile dela ămeazăzi ale Europei sudice, adică în Grecia și Italia de jos, eară de țniș a remaș pe ambii țermi ai mării egeice, și despre Grecii din Asia mică, prima amintire istorică se face în documentele istorice din Egipt din secolul al 15-lea ant. Cr. Pe la 1300 a. Cr. popoarē din Asia mică încep de a tece pe la strimtorile dela Propontis în Grecia și nordul ei și mai departe spre Italia. Toate aceste popoarē, trecătoare peste mări, se numesc Pelasghi și dela amestecarea lor cu Grecii, apar deosebit 4 popoarē; Dorii, Aeolii, Ionii și Grecii mai târziu Helenii (Elinii).

2. Italicii

Ramul italic numit și latin, mai târziu roman, asemenea e din trunchiul aric și azi formează ramul cel mai puternic aric.

Grecii și Italicii un timp au trăit ca un popor până atunci, până când Italicii s'au despărțit și s'au așezat pe peninsula apenină, adică: în Italia și anume în Italia de jos și de mijloc; dar și după despărțire Grecii acuși sub nume de Pelasghii, acuși sub numele țerilor de unde au pornit, încă a mai descălecat în Italia de jos și au nisuit spre Latium. În Italia de sus în timpul mai vechiu au locuit Rasenii, strămoșii Etruscilor, carii în Italia de mijloc dintre Macra și Tiber au împins elementul italic spre răsărit și apoi în Italia de sus, în locul Rasenilor, s'au așezat Celții.

Limbile Italice s'au vorbit deosebi în Italia de mijloc și dela început s'au despărțit în doane cracuri, în cel latin cu faliscul la olaltă pe un teritoriu foarte mic și în cel oscic sau umbrie. În Latium, țara Latinilor s'a început cultura și pentru lățirea limbei latine, ramul s'a numit latin; dar până ce în Italia de sus s'a vorbit rasena și apoi celtica, în Italia de jos s'a vorbit greca și messapica.

Datul istoric amintesce de Latium și de Latini mai întâiu, când Evander, fiul lui Echemos, regelui din Arcadia, și orașul Pallantion a adus coloniă pelasgică în Latium, și lângă rful Tiber a fundat orașul Palatium. Aceasta a fost cu 60 de ani înainte de răboiul Troiei purtat la anul 1184 a. Cr. și astfel la anul 1244 a. Cr. și anul 491 înainte de fundarea Romei.

Cultura Latiului, dezvoltarea elementului italic și puterea de vieață a lui au produs poporul roman și azi toate popoarele romanice se țin de ramul, ce se numesce ramul roman.

3. Illirii

La nordul Greciei pe țermurul mării adriatice în Epir s'a început teritoriul Illirilor și s'a continuat peste Dalmația, Istria și Veneția până ce s'a întâlnit cu teritoriul Rasenilor (Etruscilor); apoi în nord a trecut peste rful Sava și Drava, eară la răsărit spre Dunărea de mijloc și Thracia și Illirii au fost împărțiți în mai multe popoare. La spatele Illiriei în nordul Greciei și Macedoniei spre marea neagră și egeică până și peste Dunăre și la gurile acestui rfu s'au lățit Thracii, carii se consideră de un crac al ramului illiric și ambele popoarē, purcese din trunchiul aric, sunt amestecate cu Fenicienii, popoarē din Asia mică, Grecii și Celții. Dacii și Geții au fost popoarē din cracul thracic. Illirii, ca popor de capul lui apar în istoria abia la an. 385 a. Cr. Celții scordicii apoi la an. 229 a. Cr. și supun Romanii. Slavii veniți de preste Panonia la an. 550 d. Cr. cuprind mai tot teritoriul lor și 'i slavisează mai pe toți, purtând adeseori numele Illirilor, din cari au rămas numai Albanesii de azi, dar' săturați cu elemente italice și romanice. Din Thracii nu a rămas nici o populațiune, ci s'au slavizat și prin elemente slavice, trecute pe la Dunărea de jos.

(Va urma)

Generalul Doda

Amintiri¹⁾

A dispărut una dintre cele mai impunătoare figuri ale vieții noastre naționale!

Un erou laureat, un patriot însuflețit, un spirit luminat și un caracter antic a apus cu moartea generalului Doda.

El a fost unul dintre bărbații nostri conducători, de care n'a cutezat nici când se se apropie uricioasa, dar' prea mult usitata armă a luptelor noastre de partid: calumnia și minciuna; la mormântul lui amușesc toate pasiunile, toate certele și întreg neamul românesc se 'ntâlnește într'o singură simțire, în adâncă durere pentru pierderea marelui său fiu.

Este o mângâiere pentru noi în aceste zile grele, că putem constata aceasta și din ținuta organelor presei noastre, de regulă atât de certate și desbinate.

Dar tot cele ce le cetim în foile românesce din incidentul morții generalului Doda, în altă privință trebuie să ne îngrijească și întristeze.

Națiunea perde pe unul dintre cei mari și binemeritați conducători ai săi, pe unul, al cărui nume cu mândrie l'am pronunțat, și presa noastră,

¹⁾ Reproducem după „Dreptatea“ aceste amintiri interesante pentru valoarea lor istorică. Red.

care de multe ori a făcut semizei din existențe dubii, din câți-toți trași-impinși, nu este în stare a da cetitorilor săi o schiță biografică cât de modestă despre un bărbat, care d'abia ieri-alaltă-ieri a săvârșit fapte glorioase și neperitoare!

Să reproduc 2—3 scrisori ale decedatului, publicate în gazete înainte cu câțiva ani, să traduc niște date dintr'un șematism militar, — și apoi s'a gătat cu toată știința noastră!

Vedem în aceasta un semn trist al timpului. Vedem cât de puțin urmărim viața bărbaților noștri adevărat mari, cât de puțin cunoaștem activitatea lor și cât de puțin învățăm din faptele lor.

*

Dar' să nu fim nedrepti.

Fost'au mulți între noi, cari de ani de zile insistau pe lângă generalul Doda, să le pună la dispoziție date exacte pentru scrierea biografiei sale, și n'au reușit. „Könnst Ihr meinen Tod nicht erwarten — Ich bin ja nicht der Scudier!“

Acesta a fost răspunsul, ce l'am primit de re-peșite-ori, când îl rugăm în persoană să-mi dea material biografic.

Scudier a fost comandantul corpului de armată din Timișoara, cărui i-s'a redicat încă în viață un falnic monument în parcul Timișoarei. Despre acest general, încurcat mai târziu într'un proces senzațional cu „Deutsches Volksblatt“, Doda nu avea opiniunea cea mai bună.

Vezând că repetițiile mele rugări rămân fără rezultat, la anul 1888 m'am folosit de o apucătură jurnalistică și l'am amenințat că — cerându-mi-se din toate părțile biografia — voi fi necesitat a aduna eu însumi materialul și a compune biografia după cum voi putea.

Generalul mi-a răspuns imediat, că la nici un caz să nu fac aceasta, pentru-că nime nu-i va putea descrie viața cu exactitate fără de materialul de care numai dânsul dispune.

Scrisoarea aceasta o păstrez și astăzi. Se termină cu promisiunea, că generalul se va îngriji însuși, ca biografia sa mai târziu să se poată scrie cu toată esactitatea.

După cât știu s'a și îngrijit și a pus în ordine toate hârtiile sale, așa în cât putem spera, că preste scurt timp memoriile sale, cari vor fi comori neprețuite pentru istoriografii noștri, se vor da publicității.

Am făcut amintire de o scrisoare a generalului.

Resfoind astăzi hârtiile câte le am dela dânsul, din nou mi-a bătut la ochi marea deosebire ce era între manierele lui în comunicațiunea personală și în corespondință.

Vorbia pururea în ton de comandă, numai cu fraze scurte, apăsând bine pe fie-care cuvânt.

Generalul Doda a fost fără indoială un bărbat, care a rostit foarte puține cuvinte superflue. Ascul-

tându-l credeai, că pronunță tot atâtea sentențe, ce nu se pot apela.

Simțiai, că vorbește un general, și ori a fost cătană, ori ba, înaintea lui tot omul a stat în „Habt Acht!“

Cu totul altul a fost el în corespondențele sale. În stilul său numai energia espresiunilor îți mai reamintea soldatul, în ale formelor era diplomat.

În conversațiunea personală mă agrăia în totdeauna numai cu numele de botez, în scrisorile sale numai rar mă slăbia din „Euer Wohlgeboren!“ și subscria regulat în „Hochachtung, ergebener.“

*

Pe cât de stricte, ba aproape dure erau manierele lui externe în conversațiune, pe atât de bun și indulgent a fost el în internul său.

Față de toți el avea manierele unui soldat, și tot așa pentru toți inima unui părinte, — ba mai mult: inima unei mame.

Într'o zi am asistat la o întâmplare, care arată până la evidentă această mare deosebire între omul extern și între firea internă a generalului.

Era în presara pertractării prime a procesului său de presă. — Eu eram la dânsul dimpreună cu unul dintre apărătorii săi, avocatul Bredicean, pe care-l iubia deosebit.

De odată intră o muere și predând generalului un guler de aur, îi zice:

„Dle general, am auzit, că sirmele ăstea ar fi ale Dtale. Le-am găsit, și acum Ți-le-am adus.“

Generalul primind pachetul, răspunde scurt: — Sunt ale mele!

Nevasta stă în așteptare.

Generalul întorcându-se către ea, îi zice:

— Ce mai vrei? Bacșiș? Dute la mumă-ta!

— „Dle, general!“ esclamă muerea spăriată.

— Ce „Dle general!“? Gulerul acesta s'a perdut Sâmbătă și Tu mi-l aduci astăzi, Mercuri. Și mai aștepti și bacșiș?!

„Nu aștept eu bacșiș, — răspunse ea, — dar' asta una încă n'am așteptat'o, ca în loc de „mulțam“ să mă înjuri, să mă trimiți la mumă-mea. Eu astăzi am auzit, că sirmele sunt ale D-Tale, și Ți-le-am adus îndată.“ Ochii sermanei mueri erau plini de lacrimi.

Generalul se schimbă de odată. Cu zimbetul său caracteristic și cu o voce aproape emoționată el zice către muere:

„Vezi, că nu mai înțeles. Tu zici că te înjur pentru că te am trimis la mumă-ta. Nu sci tu că nici unde în lume nu vei fi la loc mai bun, ca și la mumă-ta.“

Și consolându-o încă cu câte-va vorbe de glumă i-a mulțămit și a cinstit-o cu o sumă frumoșică.

Biata nevastă, pe cât de spăriată era mai înainte, pe atât de fericită a părăsit chilia.

Acest guler de aur își are istoria sa. Generalul adecă dela pensionarea sa nu mai umbla în

uniformă. Era însă decis, că la pertractarea procesului său se se presinte în „voller Wachs.“

Pentru acest scop a avut lipsă de o uniformă nouă și luându-i croitoriu militar măsură, i-a pre-dat acel guler de aur.

Bietul croitoriu părăsind locuința generalului, a fost lovit de apoplexie și a rămas mort pe stradă. Cu această ocaziune s'a perdut gulerul de aur.

„Das ist die traurige Geschichte vom todten Schneider,“ zicea generalul după-ce ne povestise întâmplarea. „Der arme Teuffel!“ — exclamă el terminând și perdut în gânduri.

Cine ar fi crezut, că preste puțin aceeaș soarte îl va ajunge și pe el?

Topografia satului Măidan

(Fine.)

Mășina de cernit și ars la călcânie și talpe cu fre-cușele de fier apărținătoare, dintre cari frecușe, cel mare se zice *ambus ear* cel mic *fonir*.

Cleiu de grâu (ciriz), cu care se cleiesc și lipesc pânza de piele etc. *ace, peri de porc*, ce se pun în capătul aței în loc de ace când se coase, *ceară, rășină* și *smoală* de uns așa, ca se nu putrezească iute; apoi perii de vicsuit.

În Măidan sunt 5 păpucari.

f) Sculele butariului

Dintre sculele, cari nu sunt numite la rotariu, butariul mai are trebuință de;

gărdineriu, carele este un oblu (gilău) cu 3 tăișe (cuțițe) și trei șeităie cu carele se face în dogi gardinul buților, adică șanțul cercuat în care vin fundurile buților, căzilor, ciuberelor etc. În partea opusă a gărdineriului este un fund de lemn carele opresce cuțițele se nu treacă măsura pe unde vine scobit gardinul.

Strângătoriul sau adunătoriul doagelor, carele strînge la olaltă în cerc dogile; este un șeitău cruciat, pre carele e legată o funie ce se leagă peste doagele cercuate ale buții, care funie întorcînd din șeitău strîng dogile la olaltă după trebuință.

Pașnicul (circinul), cu carele se înseamnă liniile cercuate după măsură și mărimea buților

Țauca este un cârlig lățniu (lat) însemnat cu linii măsurătoare (policari sau cu centimetrii), cu care se măsoară cum are să se tragă cu pașnicul, forma cercuată a buților (Modl germ.).

Sfredelul este o burghia (sfredel), cu carea se fac găurile în cozile ciuberelor și șofetelor, în forma rotundă.

Medulare de lemn (icuri, TiegI germ.), cu cari se strîng dogile la olaltă.

În Măidan sunt 2 butari.

Sculele măsariului și a lemnariului sunt tot cele jașirate la rotari și butari.

În Măidan sunt preste 20 de lemnari (cioplitori), și 4 măsari.

g) Zidariul:

are *ciocanul* de spart și tocmit peatra după trebuință; *lingura* de spoit, *plumbina* (plumbul) de măsurat linia perpendiculară; *cântariul* [nivela] e o scândură în trei colțuri (triunghiulară), în partea unghiului de sus are un plumb; apoi mai au un *cântariu de apă* adică o țevă de sticlă cu apă; ambele cântare servesc pentru a măsura liniile orizontale, ca se se zidească drept, orizontal. Zidarii ca se poată lucra și la înălțarea zidurilor fac (din scânduri) *schele*, pre cari stau lucrând, și de cărat cu roaba în sus peatra etc. *schele costișe*; apoi petri și lemne mari și grele se ridic *cu granicul*; peatra moale tuftul se taie cu *sécurea* și *forestrăul* etc.

În Măidan sunt vre-o 18 zidari.

h) Cioplitori de peatră:

sparg peatra cu praf și dinamită și anumit: se ia o *draga* (un fier mare de 2—3 metri lung), cu carea se face gaura redicînd draga cu mâinile în sus și lăsându-o să cază în gaură, în toate direcțiunile, sau cu drage mici, în cari se dă cu *bărosul*. Pentru ca se poată sparge peatra drept spre a o ciopli pătrat sau după trebuință se fac cu dalta ascuțită nisce gropițe ce se zic *cuniere* și *tașuri*, în cari se pun icuri de fier și în cari se bate cu ciocanul mare (bărosul).

Peatra se netezesce cu dalta lată și cu dalta ascuțită sau și cu *năpontul* (ital. naponti) apoi se asemează cu ciocanul netezătoriu sau *dimțat*; apoi se netezesce cu *brusul* (peatră de tocile) prin frecare cu apă, ear lucie se face prin lungi frecări cu petece de pânuri și rize înmuiate în diferite materii chimice.

În Măidan sunt preste 200 de cioplitori de peatră.

i) Unelte de pescuit

Pre valea Ilișava se află 6 soiuri de pesci: *mrene* sau *brene*, *clieni* și *porconi* cari au corpul acoperit cu solzi, apoi *vêrlugi* (ca țiparii dar mai mici și scurți) *mușcătoarea*, cari la urle (branchii) de ambele părți ale corpului au câte un ac cu carele împung încovăindu-se într'o parte când sunt prinși, și în fine un soi de *păstravi* cu oase tari, nu cu ronț (sgarcin), ca cei de pre valea Jitiniu.

Pescii se prind cu străcătoarea (străcurătoarea) țesută din lână și fuior și e făcută din 2 lăstavițe cosute de 3 părți, la cele 2 capete înguste și la unul din cele late; cu *cristașul* carele e făcut din o bucată de mreajă întinsă în bățuri și pusă într'o prăjână lungă; cu *vêrșă* carea e o cotărite lungăreață dublă așa, că întrînd pescii noaptea în ea nu mai pot ieși; *năpasta* e o mreajă rotundă la partea din jos cu plumbi mulți, ca se se tragă la fund când se aruncă de pre mal în talbina cu apă unde se vîd pesci; *ostia* și *opaițul*. *Opaiț* se zice la o legătură de nelușe sau o făclie de rășină, ear *ostia* e o furchiță cu 3 coarne. Noaptea se aprinde opaițul, ca se se poată vedea pescii pe fundul apei, ear *ostia* se înplântă în spatele pescelui. Pescii se mai prind și cu

răstoaca adecă se abate apa pre o ierugă sēpată, ear albia valei remăne seccă.

Notă. La descrierea numelor de localități, trecēnd unele cu vederea, ne-au atras asupra-le atențiunea amicul și consăteanul nostru Domnul învătătoriu emerit al Domnului Iosif Olariu, carele au binevoit a ne și povesti mai multe legende descrise în acest operat pentru care fi suntem mulțămitori — venim acuma a întregi doauē nume locale de însemnătate:

1. Sub vērta lui Urduc este un loc apătos, ce se zice „Mlaca lui Urduc“, ear numele local „Mlacă“ se află în mai multe comune.

2. În mijlocul comunei este un loc gol uumit *Prăvălie*.

În prăvălie sunt 2 cruci mari de peatră, una la mijloc, în jurul căreia se întorc tinerii și bătrânii satului în joc la nedeie și sērbători jucând jocurile naționale: hora, pre loc, dunăricea etc. ear spre ostul prăvăliei este altă cruce unde se sântesce apa la botez și când ieșim cu s. lithiă.

D-I Iosif Olariu ne spune, că străbuna sa i-au spus, că în timpurile vechi aci în prăvălie. în fața poporului se țineau judecățile și adunările și este foarte drept, căci în acest loc trebuie să se fi scoborit bătrânii dela munte și au ținut sfătuirii și s'au făcut planuri de retragere, dar se poate că de aici, în adunări, se se fi dat învătători acelora, carii se adunau din pustă, ca se se depindă dela popii și dascălii din sāt.

Un asemenea loc în toate satele din prejur nu se află și cu drept cuvēt sustinēm, că ș'ar trage originea de pre timpul romanilor.

Încheiere.

În cele premerse am descris acele părți și locuri a hotarului comunei noastre cu toate datinele, credințele și legendele auzite și păstrate în graiul poporului, ce le-am crezut și aflat neapērat de lipsă la descriere; de o parte pentru demonstrarea ipoteselor acelora cu care nesce oameni nechemați se încearcă a reduce vechimea comunei și prin ea a poporului român din aceste ținuturi, la timpuri carii numai lor le-ar veni la socoteală, și astfel se arētăm până la evidentă, că obțrșia noastră pre aceste locuri datează de pre timpurile colonisării lui Trăian și că aci sub poalele codrilor, la cântatul dulce al paserilor au fost întru adevēr un *mic focalariu*, unde românul retras dela șes de invasiunile hoardelor sēlbatice au putut afla adăpost sigur, ca se-ș conserve cu sântenia-i înăscută mândrele sale obiceiuri și dulcea sa limbă; pre de altă parte, ca se dăm posterității îndeman, ca cunoscēnd însemnătatea și vechimea lor, cu aceiaș dragoste cu aceiaș alipire și sânteniă se le păzască și ferască de intinăciunea dușmanilor seculari.

Am descris și schițat acestea și pentru aceea, ca se arētăm, că urme neperitoare legate strîns de gliă sunt acelea, cari dovedesc vechimea satului nostru cu diferelele datini și credințe, ce le folosesc poporul măidăneanț la nasceri, cununii și moarte, în jocuri și descântece etc.

În speranță că am făcut un început de mare însemnătate în literatura noastră — ceea ce se va dovedi prin

esplicările binemeritatului nostru literat D-I Dr. Atanasie Marienescu — rugăm On. public să primească cu bunăvoință acest operat al nostru ca dela nisce folcloriști începători; ear pe colegii nostri preoți și învătători fi rugăm să ne imiteze scriind însă mai bine și mai mult decât noi.

Liuba-Iana.

„Asociațiunea Transilvană“

Pentru adunarea generală a „Asociațiunii transilvane“, ce se va ținea în Blaj primim spre publicare următoarea:

Convocare

Adunarea generală a „Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român“, conform §§-lor 14 și 21 din statutele „Asociațiunii“, se convoacă în *opidul Blaj pe zilele 27 și 28 August 1895 n.*, pe lângă următoarea

Programă:

Marți în 27 August.

Ședința I. cu următoarea ordine de zi:

1. Deșchiderea ședinței prin presidiu la 10 oare a. m. în localul, ce se va designa spre acest scop;
2. Raport general despre activitatea comitetului în decursul anului 1894, dimpreună cu aclusele acelora;
3. Alegerea comisiunilor de câte 3 membri și anume:
 - a) pentru examinarea raportului general pro 1894;
 - b) pentru examinarea raționului pro 1894 și a proiectului de budget pro 1890;
 - c) pentru examinarea propunerilor comitetului referitoare la modificarea statutelor și
 - d) pentru încassarea taxelor dela membrii vechi și dela cei, cari se vor înscrie din nou;
4. Insinuarea propunerilor și a eventualelor interpelări;
5. Raportul comisiunii pentru înscrierea membrilor și
6. Cetirea eventualelor disertațiuni insinuate la timp.

Mercuri în 28 August.

Ședința II. cu următoarea ordine de zi:

1. Deșchiderea ședinței la 10 oare a. m.;
2. Verificarea procesului verbal din ședința I.
3. Rapoartele comisiunilor esmise în ședința I.;
4. Cetirea eventualelor disertațiuni;
5. Alegerea comitetului și a funcționarilor Asociațiunii pe noul period de 3 ani 1896—1898;
6. Defigerea locului pentru prima adunare generală a Asociațiunii;
7. Dispozițiuni pentru autenticarea procesului verbal din ședința II. și

8. Încheierea ședințelor adunării generale.

Se observă, că eventualele disertațiuni, au să fie prezentate presidiului Asociațiunii în scris, cu 8 zile înainte de adunarea generală.

Sibiiu, din ședința comitetului „Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român”, ținută la 29 Iulie 1895.

Dr. II. Pușcariu,
v.-președ.

Zaharie Boiu,
secretar.

Varietăți

† **Traian Doda.** Să scrie din Orșova cu datul de 28 Iulie n. următoarele:

Eri Sâmbătă, la 10 oare antemeridiane s'a celebrat în biserica română din loc un părăstas solemn pentru odihna sufletului marelui fiu al națiunii noastre, al neuitatului general *Traian Doda*. Încă des de dimineață făcând steagul negru pe edificiul bisericii locale, vestind orșovenilor, că în curând se va săvârși un act în memoria aceluia bărbat, care a lăsat urme neperitoare de adevărată iubire de neam în internul fiesce-cărui român și pe care poporul nostru pururea îl va deplânge. Ceremonialul serviciului divin l'a săvârșit, în ornatele sale cele mai pompoase, zelosul și neobositul nostru protopop *Mihail Popoviciu*, cu asistența părintelui din satul vecin Jupanec: dl *Pavel Magdescu*, și în prezența unui număr și distins public. Damele române din Orsova, îmbrăcate în haine de doliu, erau în număr mare reprezentate. Într-ălele erau de față: doamna protopopeasă *Maria Popoviciu*, doamna *Elena Golgotan*, soția majorului ces. și reg. în pensiuine; doamna *Ioanovicu*, doamna *Sofia Buțoiu*, care a binevoit a pregăti cele trebuincioase pentru părăstas; doamna *Sofia Brînzeiu*, dimpreună cu fiicele sale: domnișoarele *Elisaveta* și *Magdalena*; doamnele *Irina Bălaci*, *Mohora*, *Popoviciu*, *Jovescu*, domnișoara *Hențu* etc.

La auzul doioaselor și pătrunzătoarelor noastre cântări funebrele și la amintirea numelui nemuritoriului general, publicul present, cu deosebire damele, erupseră în un plâns sfâșietor, lacrimile inundară ochii tuturor, inima noastră era cuprinsă de o jale nespūsă; cu un cuvânt eram emoționați. La sfârșitul ceremoniilor bisericesci intonând cu toții cuvintele: „Dumnezeu să-l ierte” plecărăm din sânta biserică cu lacrimi pe față. Ne mângâiam însă unul pe altul, că Doda nu a murit, ci spiritul și faptele sale mărețe vor trăi până atunci, până când va mai esista vr'o suflare românească pe acest pământ udat de sângele strămoșilor nostri, și vor vesti posterității, că a viețuit odinioară între noi un bărbat plin de virtuți nobile, care și-a iubit neamul mai mult de cât pe sine însuși.

În fine observ, că câțiva Români orșoveni — așa numiții cosmopoliți, sau pistriții Orșovei — au

escelat și de rëndul acesta prin absența lor nemotivată.

Tuferințul.

*

Mai amintim la acest loc, că din incidentul trecerii la cele eterne a generalului *Traian Doda*, au mai sosit la adresa surorilor rēposatului, Dna *Ana Zunea* și Dra *Elisa Doda*, între multe alte scrisori de condolență și dela dl *A. St. Catargiu* din *București*; apoi dela dl măiestru de campanie (Feldzeugsmeister, General de corp de armată) *Rudolf Baron de Merkl*, șef de secțiune în ministerul de război din Viena, care a fost și *adjutant al Imperatorului*. Baronul Merkl era amic desaproape al deplânsului nostru general. Apoi dela reprezentantul societății Petru Maior din Budapesta. Numeroase adrese de condolență sosesc neîntrerupt din toate părțile.

*

Vestitul ziariu din Paris „*Le temps*” vorbește într'unul din ultimii săi numeri într'un mod foarte simpatice despre moartea generalului *Doda*, care a fost — zice ziariul francez — un aprig luptător pentru drepturile neamului său.

Publicațiune. Conform ordinațiunii Înaltului ministeriu de agricultură din 4 Iulie a. c. Nrul 41916 să aduce la cunoștința comunelor de preteritoriul fostului regiment Nr. 13. că ministrul de agricultură având în vedere lipsa de veri de prăsilă s'a decis a pune la dispoziția comunelor veri din prăsila statului *Mezőhegyes* pre lângă prețul moderat de 36 fl. v. a. unul, care sumă să poate plăti în 3 rate de jumătate de an.

Reuniunea de agricultură din Caransebeș atrage atențiunea comunelor asupra acestei împrejurări și le poftesce să grăbiască a-și înainta cât de grabă petiția, în care să se spună numărul verilor, de cari are comuna trebuință.

Petiția timbrată și adresată către Înaltul ministeriu de agricultură să se substearnă „Reuniunii de agricultură” (*Landwirtschaftlicher Verein*) în Caransebeș cel mult până la 1/13 August 1895. — Reuniunea de agricultură din Caransebeș. — *Ioan Topal*, președinte. — *Iosif Bălan*, secretariu.

Necrolog. În 4/16 Iulie a. c. s'a înmormântat pensionatul învățătoriu *George Cimponeriu* din Târnova. Ear în 19/31 Iulie căpitanul ces. și reg. în pensiuine *Ioan Popoviciu jun.*, în Caransebeș. — Fie-le țărina ușoară!

Scire locală. Dl. primariu Ludovic de Szivós, fiind denumit de inspector superior la prima societate de navigațiune ungurească a abzis de postul seu de primariu al Caransebeșului. Dlui Szivós, care a părăsit orașul nostru, i-s'au făcut Marți seara sgomotoase ovațiuni din partea aderenților lui.

Bibliografie. Predicile vestite ale lui Iustin Popfiu, publicate în *Amyonul român* se edau separat. Toate predicile vor fi aranjate în două to-

muri. Tomul I., care se află sub presă, va consta din 32—34 coale tipărite 8° mare, hârtie fină, conținând 48 predici pe 39 de dumineci comune și va apărea la finea lui August a. c. — Prețul de prenumărare pentru tom. I. e 2 fl. 20 cr. Abonamente se fac la A. Todoran, tipografia „Aurora” în Gherla (Számosujvár).

— „Die Aromunen, ethnographisch-philologisch-historische Untersuchungen über das Volk der sogenannten Makedo-Romanen oder Zinzaren” este titlul unui op de mare importanță al eruditului profesor *Gustav Weigand* dela universitatea din Lipsca. Volumul prim „Land und Leute”, are 334 pagine conține 8 ilustrațiuni frumoase pe carton și o cartă etnografică a părților sud-vestice ale peninsulei balcanice.

— *Doine și strigături din Ardeal* date la iveală de *Dr. Ioan Urban Jarnik și Andreiu Bârsean*. Editura librăriei *Ciurcu, Brașov* 1895. Trimisă franco 75 cr.

Mulțamită publică

Subscriesele, cu lacrimi în ochi aducem prin aceasta mulțamită noastră cea mai ferbinte tuturor P. T. autorități, corporațiuni și singuratici, cari cu conlucrarea și participarea lor, prin depuneri de coroane și prin condolențe, au mărit pompa înmormântării fratelui nostru mult iubit și neuitat, a generalului *Traian Doda*; ear' noaue, în nespusa noastră durere, ne-au adresat cuvinte de mângăere.

Caransebeș, 16 (28) Iulie 1895.

Ana Zunea, n. Doda.
Elisaveta Doda.

Posta Redacțiunii

Dlui Bf. în C. Într'un număr nu se poate.

Dlui D. C. în S. Așa este. Poți să-l ceri. Resoluțiunea însă abia va veni după începerea anului școlariu. Aceasta spre orientare.

2365 szám.

1895 tkvi.

Arverési hirdetményi kivonat.

A karánsebesi kir. törvényszék mint tlkvi hatóság közhírré teszi, hogy Radu Tivadar városi ügyész által képviselt Karánsebes város árvapénztára végrehajthatónak — Stalas Ion t. t. gyám által képviselt Stalas Alexa, Persida és Katalin Karánsebesi lakosok végrehajtást szenvedők ellen 40 frt s jár. iránti végrehajtási ügyében az árverést elrendelte.

Minek folytán a karánsebesi kir. törvényszék kertületében fekvő, s a Karánsebes községi 849. ház sz. tlkvb. 849. sz ház és 88□ öl házhely 306 frtban megállapított kikiáltási árban 1895. évi August. hó 16 napjának

dél előtt 10 órakor Karánsebesen a kir. törvényszék telekkönyvi helyiségében magtartandó nyilvános árverésen következő feltételek alatt fog eladás alá kerülni u. m.

1. Ha a megállapított kikiáltási áron felüli ígéretet senki sem tenne, az árverésre kitűzött ingatlan a kikiáltási áron alól is eladatni fog.

2. Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át vagyis 30 frt 60 krt. készpénzben, vagy az 1881. 60 t. cz. 42. §-ban jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt I. M. R. 8. §-ban kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, vagy az 1881. 60 t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál történt előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Az árverési feltételek többi pontjai a hivatalos órák alatt ezen kir. törvényszék és Karánsebes község előljáróságánál tekinthetők meg.

Karánsebesen, a kir. törvényszék mint tlkvi hatóságtól, 1895. évi Junius hó 7-én.

Jurka,

kir. tvszéki bíró.

[52] 1—1

Se anunță licitațiune asupra casei și gradinei de sub nr. casei 849 din Caransebes. Licitațiunea va avea loc în 16 August st. n. la 10 oare n. m. Prețul esclamării este 306 fl. După împrejurări realitățile se vind și cu preț mai mic.

P. T. Acționari ai

Cărămidăriei și societății de clădiri pe acții din Caransebeș

sunt provocați prin aceasta a solvi restul de 70% pr. acție.

Solvirile se fac în rate de câte 10 fl. la următoarele termine:

în 15 August, în 15 Septembrie, în 15 Octombrie, în 15 Noembrie și în 15 Decembrie anul 1895; apoi în 15 Ianuarie și în 15 Februarie anul 1896.

Solvirile se fac în cancelăria

„Moara de vapor — H. Schmidt“

pe lângă quitarea pe adeverința provisorie.*)

Direcțiunea.

*) §. 6 din Statute sună:

Acela, care nu solvesce vr'o rată până la terminul preclusiv statorit de direcțiune și publicat cu 4 săptămâni înainte în foaia oficială a societății, perde toate drepturile sale, acția i-se nimicesce și solvirile, prestate până atunci, intră în fondul de rezervă, afară de cazul, când direcțiunea preferă a încassa ratele restante pe calea legii. Pentru fiecare acție caducă se va esmite una noaue, după cursul de zi.

Licitațiune minuendă

Pe baza încuviințării Ven. Cons. diecesan din 11. Iulie a. c. Nr. 1890 se escrie licitațiune minuendă pentru ridicarea zidului, înnoirea lemnului și acoperirea de nou cu aramă a turnului bisericii din comuna Orșova, protopresbiteratul Mehadiei, cu prețul de esclamare 2651 fl. 54 cr. v. a.

Licitațiunea se va ținea în localitatea de ședință a comitetului parohial din curtea bisericii, Mercuri, în 2/14 August a. c. la 3 oare după amiazi.

Reflectanții vor avea a depune la începutul licitațiunii 10% vadiu în bani gata sau în hârtii de valoare.

Planul și specificațiunea de spese și măsuri se pot vedea ori în ce zi la subscrisul președinte.

Orșova, la 18/30 Iunie 1895. [54] 1—2

George G. Ioanoviciu,
preș. com. par.

Traian Hențu,
not. com. par.

Licitațiune minuendă

Pe baza încuviințării Venerabilului Consistoriu diecesan ddto 20 Maiu a. c. Nr. 371 Ș. și ddto 17 Iulie a. c. Nr. 2047 B. se escrie licitațiune minuendă pentru edificarea de nou a „salei de învățământ” la școala din comuna Apadia și a bisericii de acolo.

Prețul de esclamare la edificarea salei de învățământ e 937 fl. 03 cr., iar prețul de esclamare la edificarea de nou a bisericii e 7507 fl. 99 cr.

Licitațiunea se va ținea în 7/19 August a. c. în edificiul școlii vechi eventual în cancelăria oficiului parohial din Apadia.

Reflectanții vor avea a depune la începutul licitațiunii vadiul de câte 10% în bani gata sau hârtii de valoare.

Planurile și specificațiunile de spese și măsuri se pot vedea ori când la oficiul parohial gr. or. rom. din Apadia.

Se vor admite ca licitanți numai oameni probați, de omenie și esperti.

Apadia, în 22 Iulie 1895 st. v. [55] 1—3

Nicolae Cornean,
preot și preș. al com. par.

Ioan Trandafir,
not. com. par.

Concurs

Epitropia fundațiunii „Ana Alexandrovici” escrie prin aceasta concurs pentru conferirea stipendiilor pe anul școlastic 1895/6. Recurenții vor dovedi prin atestate demne de crezământ, în cazul dacă au fost în anul trecut stipendiați, numai rezultatul obținut din studii în anul școlastic expirat, iar dacă recurg din nou pre lângă atestatul de botez și școlariu, se acludă la recurg atestat medical și certificat de paupertate.

Recurenții înrudiți cu fundătoarea vor dovedi și această împrejurare.

Recursele se adresează epitropiei fundamentale în Logoj până la 10/22 August 1895.

[53] 1—1

Epitropia fundamentală.

Concurs

Se escrie concurs pentru ocuparea definitivă a postului de paroh în parohia de a III-a clasă din comuna Ohababistra, protopresbiteratul Caransebeșului cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia diecesană”.

Emolumente:

Sesiunea parohială în complex de 17 jugere ce aduce un venit de 130 fl.

Desdaunare dela erariu pentru 15 jug. 100° □ 47 fl. 45 cr.

Birul parohial de 40 fl. 50 cr. după usul vechiu.

Salariu anual de nou votat și adrepartat după fumuri în suma de 100 fl.

Stola usuată dela boteze, cununii și înmormântări 30 fl.

Alte venituri accidentale în suma de 20 fl.

Recurenții calificați sunt avisați ca recoursele lor

Cortel natural corăspunzătoriu cu intravilan ce aduce un venit de 50 fl.

adjustate cu documentele prescise se le trimite P. On. Domn protopresbiter al Caransebeșului în termenul indigitat, și se se prezenteze cu scirea aceleiaș protopresbiter în biserica locală în vre-o Duminecă sau sârbătoare.

Ohababistra, din ședința comitetului parohial ținută la 5/17 Maiu 1895.

[50] 2—3

Comitetul parohial.

În conțelegere cu protopresbiterul tractual.

Concurs

Pe baza ordinațiunii Venerabilului Consistoriu diecesan ddto 3 Februarie a. c. Nr. 147 B. se escrie concurs pentru întregirea definitivă a parohiei gr. or. române de clasa II-a din comuna Dubos, protopresbiteratul Buziașului, comitatul Timiș, cu termen de recurgere de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia diecesană”.

Emolumentele sunt:

1. O sesiune parohială.
2. Doauă plățuri intravilane.
3. Stola și birul usuat.

Doritorii de a ocupa această parohie sunt avisați, ca recoursele conform statutului organic bisericesc și a regulamentului pentru parohii, — adresate comitetului parohial — se le subștearnă administratorului protopresbiteral Aureliu Drăgan în Ghilad per Csákova.

Recurenții au a se presenta — însă numai odată — în vre-o Duminecă sau sârbătoare în sânta biserică, dar nu în ziua de alegere.

Dubos, din ședința comitetului parohial, ținută în 4. Iunie 1895.

[51] 2—3

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: Aureliu Drăgan, adm. protopresb.